

- Є. В. Бережок, О. Л. Ляшенко. – Одесса: ОНУ, 2011. – 330 с.
7. Морской бизнес в Одесском регионе: библиографический указатель литературы /сост. Т. В. Кочеткова. – Одесса: ОННБ, 2006. – 204 с.
  8. Наукова бібліотека Одеського Національного університету імені І. І. Мечникова [електронний ресурс] / URL: <http://lib.onu.edu.ua/ru/>.
  9. Одеська національна наукова бібліотека [електронний ресурс] / URL: <http://odnb.odessa.ua/>.
  10. Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. С. Грушевського [електронний ресурс] / URL: <https://biblioteka.od.ua/>.
  11. Центральна міська бібліотека ім. Франка м. Одеси [електронний ресурс] / URL: <https://biblioteka-franko.od.ua/>.

ПІДГОТОВКА НАЦІОНАЛЬНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ В УКРАЇНІ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ 1920-Х РОКІВ

Букач В. М., Чернявський К.

Найбільш вагомим у справі створення і розвитку системи освіти національних меншин в Україні були проблеми забезпечення підручниками та висококваліфікованими кадрами.

Для національних шкіл, окрім видання в Україні, підручники закупалися за межами республіки (наприклад, в 1923 році – понад 110 тисяч примірників). Для молдавських шкіл в 1923 році науковцями одеських вишів були написані 2 навчальних посібника і хрестоматія, а майбутній український драматург М. Куліш створив першу молдавську абетку.

До середини 1925 року питома вага підручників мовами національних меншин (без російської) склала 13,5 % від загальної кількості виданої в республіці навчальної літератури.

Однією з головних проблем в процесі створення мережі національних закладів освіти в першій половині 1920-х років була підготовка вчителів.

У 1920 році для підготовки педагогічних кадрів на базі учительського інституту та фребелівських навчальних закладів був відкритий Одеський інститут народної освіти з єврейським відділенням у складі факультету соціального виховання.

Народний комісаріат освіти УСРР в 1922 році створив мережу педагогічних курсів для підготовки вчителів для німецьких, єврейських, польських, болгарських шкіл. В 1923 – 1924 роках в Києві та Запоріжжі були відкриті трьохрічні польські та німецькі педагогічні курси.

В 1924 році в Одеському інституті народної освіти був відкритий німецький сектор, а в 1925 році – єврейський робітничий факультет, де навчалися 25 слухачів зі всієї України.

Особливе значення мала робота з підбору працівників національних закладів освіти, їх підготовки. Питання розвитку освіти розглядалися на I всеукраїнському єврейському з'їзді з освіти, з'їзді молдавських вчителів, конференції болгарських вчителів та культпрацівників. На Першому Всеукраїнському з'їзді вчителів було розглянуто питання «Національне питання і школа», на якому виступили делегати від німецького, польського, єврейського, болгарського, грецького, молдавського учительства.

В 1925 році на педагогічних курсах у Зінов'євську була відкрита болгарська кафедра.

На початок 1926 – 1927 навчального року в Україні функціонували єврейський та німецький сектори Одеського інституту народної освіти, 4 єврейських, 2 німецьких, 1 польський, 1 болгарський, 1 молдавський педагогічні технікуми. При Маріупольському педагогічному технікумі працювало грецьке відділення, а при Київському українському політехнікумі – чеська група. Хортицька учительська семінарія готувала кадри для шкіл менонітів.

В 1926 році в єврейських педагогічних технікумах навчалися 567 учнів, в польському – 128 учнів, в німецьких – 199 учнів, в болгарському – 150 учнів, в українсько-єврейському – 11 учнів, у 2 технікумах, де викладання проводилося 3 мовами – 438 учнів. За 1924 – 1926 роки навчальні заклади підготували понад 1000 спеціалістів для національної освіти.

---

1. Букач В. М. Национальные меньшинства и политика советского правительства Украины в 1921 – 1925 годах/ В. М. Букач. – Одесса, 1999. – С. 20 - 25.
2. История Украинской ССР: в 10 томах. – Т. 7. – К.: Наукова думка, 1984. – С. 98.
3. Левченко В. В. Еврейское высшее образование в Одессе (1917 - 1930-е гг): история, опыт, традиции / В. В. Левченко // Иудаика в Одессе: сборник статей по итогам работы программы по иудаике и израилеведению Одесского национального университета им. И. И. Мечникова. – Вып. 2. – Одесса: Фенікс, 2013. – С. 6 - 27.
4. Чирко Б. В. Заходи Радянської влади України щодо запровадження освіти німецькою мовою та організації роботи німецьких культурно-просвітніх установ (1920–ті – 1930–ті роки)/ Б. В. Чирко// Гілея: Науковий вісник. – 2016. – Вип. 114. Історичні науки. – С. 54 - 59.